

Krótki program artystyczny, oparty na tekstach poety, wykonał także znany aktor Jerzy Zelnik przy akompaniamencie harfistki Anny Pater. Na ścianach reprezentacyjnej sali Urzędu Gminy można było obejrzeć prace plastyczne inspirowane poezją Norwida, autorstwa uczniów miejscowej szkoły.

Uroczystości, chociaż nie objęte oficjalnym programem obchodów Roku Norwidowskiego, miały charakter jubileuszowy i dobrze ten program uzupełniały. Ich organizatorami byli: wójt gminy Dąbrówka i proboszcz parafii Podwyższenia Krzyża Świętego. Była to uroczystość kameralna o zasięgu lokalnym, ale przygotowana bardzo dobrze, z wielką powagą – ujawniała stałą obecność Norwida wśród mieszkańców gminy Dąbrówka, a także ich wielką uwagę dla poety.

*Waldemar Pałys*

#### FESTIWAL NORWIDA W PARYŻU

Na zakończenie Roku Norwidowskiego w dniach 13-18 września 2001 r. odbył się w Paryżu festiwal poświęcony poecie, zorganizowany wspólnym wysiłkiem Instytutu Polskiego, Polskiego Towarzystwa Historyczno-Literackiego, Polskiej Misji Katolickiej we Francji i Zakładu św. Kazimierza. Journées Norwid à Paris rozpoczęły się wernisażem wystawy w Instytucie Polskim, którą zaprezentowali: dyrektor Instytutu Jadwiga Czartoryska, wicedyrektor Katarzyna Wasilewska oraz Krzysztof Jeżewski, autor wielu publikacji o Norwidzie.

Wystawa przygotowana przez Muzeum Literatury Polskiej im. A. Mickiewicza prezentowała na 31 planszach życie poety na tle jego epoki.

Po wystawie odbył się mały sympozjon poświęcony poecie, w którym wzięli udział: siostra Alina Merdas, Claude-Henry du Bord – poeta, tłumacz, eseista, współpracownik K. Jeżewskiego w przekładach z literatury polskiej, Michael Gibson – historyk sztuki i eseista, Krzysztof Jeżewski, Tomasz Łubieński oraz Jean Mambrino – jeden z najznakomitszych poetów francuskich, autor kilkunastu adaptacji wierszy Norwida.

Po sympozjonie zebrana publiczność obejrzała film dokumentalny Natalii Korynckiej o Norwidzie, nakręcony w 1983 r., na stulecie śmierci poety.

Drugi dzień festiwalu wypełnił spektakl *List do świata* w reżyserii Barbary Krasieńskiej, w wykonaniu grupy młodych amatorów z Liceum im. C. Norwida w Krakowie.

W trzecim dniu festiwalu (15 września) odbyła się w kościele polskim Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny na rue Saint-Honoré uroczysta msza św., na którą przybyły poczty sztandarowe szkół im. Norwida z Polski oraz paryskiego Stowarzyszenia Polskich Kombatantów. Chór „Piast” pod dyrekcją Mariana Blicharza wykonał specjalnie skomponowany przez niego na tę okazję utwór do słów Norwida *Psalm w Hebronie*. Po mszy św. czytano tekst Jana Pawła II na temat poety, wręczony 1 lipca 2001 r. w Watykanie delegacji polskiej, która przywiozła urnę z ziemią pobraną

z grobu poety w Montmorency. Na zakończenie Krzysztof Jeżewski odczytał trzy wiersze Norwida: *List*, *Monolog* i *Moją ojczyznę*.

16 września w Zakładzie św. Kazimierza, po mszy św., miała miejsce prezentacja steli Norwidowskiej z Wawelu dłuta prof. Czesława Dźwigaja. Kopia tej steli, w zmniejszonych wymiarach, została później wmurowana w kaplicy zakładu. O pozycji Norwida w kulturze polskiej i europejskiej mówił dyrektor Instytutu Dziedzictwa Narodowego, Tomasz Merta, a prof. Czesław Dźwigaj – o historii swojego dzieła. Na zakończenie odbył się recital poezji Norwida w interpretacji Teresy Budzisz-Krzyżanowskiej i Andrzeja Seweryna, z udziałem znakomitej wiolonczelistki Barbary Marcinkowskiej. Zebrani usłyszeli między innymi *Fortepian Szopena*.

17 września z wieczorem poetycko-muzycznym w Instytucie Polskim wystąpili: Teresa Budzisz-Krzyżanowska, słynny aktor francuski Michael Lonsdale oraz pianista Grzegorz Jastrzębski. Wieczór prowadził Krzysztof Potocki, filozof i tłumacz, autor świetnego opracowania i przekładu *Trylogii włoskiej* Norwida (Libraire José Corti, 1994).

Na zakończenie festiwalu, 18 września, w Bibliotece Polskiej Krzysztof Jeżewski wygłosił wykład w języku francuskim: *Cyprian Norwid a myśl dawnych Chin*.

12 października w Cité Internationale Scolaire w Lyonie, największym liceum międzynarodowym we Francji, Krzysztof Jeżewski mówił do licznie zgromadzonej młodzieży ze Wspólnoty Europejskiej (około 300 osób!) o Norwidzie jako prekursorze zjednoczonej Europy. Podkreślił niezwykłą aktualność i humanizm Norwidowskiego przesłania, jego charakter antynacjonalistyczny i ogólnoludzki. Ukazał młodzieży Norwida jako nie tylko genialnego poetę, ale i mędrca, który wskazuje nowe szlaki dla ludzkości.

20 października w kościele polskim Wniebowzięcia Matki Boskiej, Notre Dame de l'Assomption, przy ulicy Saint-Honoré, odbył się recital Czesława Niemena, który miał wystąpić w czasie festiwalu, 15 września, ale z powodów zdrowotnych musiał koncert odwołać. Recital miał charakter intymny – było to raczej spotkanie artysty z publicznością, na którym czytał on swoje poezje i dzielił się uwagami na temat niedawnych wydarzeń w świecie. Ale oczywiście największym przeżyciem dla słuchaczy były wiersze Norwida, jak zwykle wspaniale interpretowane przez tego unikatowego artystę: niektóre czytane (*Vanitas*, *Klątwy*), a inne śpiewane, jak *Marmur-biały*, *Pielgrzym*, które znamy już wszyscy, a także nowe zupełnie, jak *Moja ojczyzna* czy *Dookoła ziemi naszej*. Niestety, część publiczności odeszła zawiedziona, bo spodziewała się pełnego recitalu, tak jak zapowiadały to afisze: „Niemen chante Norwid” – „Niemen śpiewa Norwida”.

27 października odbył się w Stacji Naukowej PAN przy rue Lauriston jeszcze jeden koncert poświęcony Norwidowi pt. „Cyprian Norwid – entre musique et silence”, czyli „Cyprian Norwid między muzyką a milczeniem”. Krzysztof Jeżewski wystąpił tu raz jeszcze, wraz z flecistką Martą Balińską i pianistką Christine Géliot, tym razem w charakterze recytatora: tłumnie przybyła publiczność, w połowie francuska, usłyszała po raz pierwszy jego nowe przekłady Norwida, a mianowicie fragmenty poematów (*Fortepian Szopena*, *Quidam*, *Pięć zarysów*, *Assunta*, *Pompeja*) i dramatów (*Kleopatra i Cezar*, *Zwolon*, *Krakus*, *Hrabina Palmyra*) oraz wierszy (*Wieczór w pustkach*, *Słu-*

*chacz, Kolebka pieśni*). Świetnie dobrane teksty na temat muzyki i milczenia, tak często obecnych w dziele Norwida, przejmująca, a zarazem intelektualna recytacja, i piękna część muzyczna (m.in. utwory kompozytorek Clary Schumann, Mel Bonis i Cécile Chaminade) złożyły się na ten wielce udany wieczór, który wzbudził szczerą entuzjasm Francuzów dla poezji autora *Promethidiona*. Na stoisku z książkami można się było zaopatrzyć w nowe francuskie publikacje norwidowskie: tomik wierszy religijno-mistycznych *Lumières du Royaume* (Editions Bénédictines) oraz *Cyprian Norwid poète et penseur catholique* (nadbitka z pisma „Liberté politique”) – obie publikacje w opracowaniu K. Jeżewskiego.

Warto nadmienić, iż katolickie Radio Notre Dame nadało z okazji festiwalu norwidowskiego godzinną audycję o poecie z udziałem Krzysztofa Potockiego, Michaela Lonsdale’a i Paula de Sinéty.

Całość festiwalu została sfilmowana przez Floriana Lebrun, młodego reżysera francuskiego, laureata Prix Essai International UNESCO 2000 za najlepszy film filozoficzny. Materiały te posłużą do filmu dokumentalnego o Norwidzie, który przygotowuje on wraz z Krzysztofem Jeżewskim dla ARTE.

*Dariusz Hornowski*

#### KONFERENCJA PT. „SZTUKA POETYCKA NORWIDA” W POMORSKIEJ AKADEMII PEDAGOGICZNEJ W SŁUPSKU

W dniach 17-19 września 2001 r. w 180-lecie urodzin Cypriana Norwida w Słupsku odbyła się konferencja naukowa nt. „Sztuka poetycka Norwida”, zorganizowana przez Instytut Filologii Polskiej Pomorskiej Akademii Pedagogicznej w Słupsku.

Obrady toczyły się w sali Muzeum Pomorza Środkowego w Zamku Książąt Pomorskich oraz w Ośrodku Teatralnym „Rondo”. Uroczystego otwarcia konferencji dokonał jej pomysłodawca i organizator, dr Sławomir Rzepczyński, oraz prof. dr hab. Jerzy Hauziński, rektor Pomorskiej Akademii Pedagogicznej w Słupsku. W konferencji uczestniczyli referenci z wielu ośrodków akademickich: z Lublina, Warszawy, Katowic, Torunia, Gdańska, Białegostoku, Piotrkowa Trybunalskiego i Słupska. Układ referatów w czasie obrad był tak przygotowany, aby wystąpienia wzajemnie się uzupełniały oraz były punktem wyjścia do dyskusji.

Jako pierwszy wystąpił prof. dr hab. Edward Kasperski (Warszawa), który wygłosił referat „Metaliryka romantyków. Norwid na europejskim tle porównawczym (F. Schlegel i inni)”. W poezji romantycznej, co podkreślił referent, nastąpiło swoiste połączenie ewokacji emocji z wypowiedzią dotyczącą ich natury. Ważnym kontekstem dla tego zjawiska stała się myśl takich filozofów, jak F. Schlegel czy G. W. F. Hegel, ukazująca poezję jako antropologiczną syntezę doświadczeń i uczuć. Problem meta-